

JANA GERŽOVÁ

EDITORIÁL

Aktuálne číslo časopisu Profil je koncipované monotematicky, zameriava sa na pomerne málo reflektovanú problematiku súčasného sochárstva. Úvodná štúdia je venovaná analýze jediného diela – monumentálneho a súčasne virtuálneho súsošia *Občania* Štefana Papča. Ivan Gerát a Marian Zervan nám predkladajú štruktúrovanú „správu“ o forme, význame a zmysle tohto diela, ktoré sa pohybuje na hrane medzi klasickou a neklasickou sochou, pričom reflektujú celé spektrum problémov, ktoré realistické figurálne drevené sochy postupne vynášané a o-sádzané do skalných stien rozličných pohorí v rámci Európy evokujú. Pôvodne sme plánovali položiť ťažisko aktuálneho čísla časopisu na prehľbenú recenziu výstavy *Sochárky*, ktorú pripravila Vladimíra Bünigerová, kurátorka zbierky moderného a súčasného sochárstva Slovenskej národnej galérie, a to napriek tomu, že projekt nemapoval tvorbu súčasných sochárov, ale tých, ktoré vstupovali na scénu v období medzi dvomi vojnami a neskôr v päťdesiatych a šesťdesiatych rokoch 20. storočia. Keďže sme predpokladali, že pôjde o nové feministické čítanie diel známych i menej známych, či dokonca celkom zabudnutých sochárov, do čísla sme zaradili preklad štúdie *Feministické interpretácie Louise*

Louise Bourgeois: Žena, 2005, bronz, 99 x 41,9 x 19,7 cm

Bourgeois od britskej feministkej kritičky umenia Katy Deepwell. Zakladateľka medzinárodného feministického časopisu n.paradoxa odkrýva u nás málo známy príbeh dnes svetovo rešpektovanej autorky, ktorá až do prvej samostatnej výstavy v newyorskom Múzeu moderného umenia (MoMA) v roku 1982 prežila roky „diskriminácie, prebíjania sa, striedavého úspechu a prehliadania“. Z tohto pohľadu sú zaujímavé pasáže, kde je analyzovaná jej pozícia umelkyne pred týmto rokom nula, predovšetkým jej účasť na výstave *Excentrická abstrakcia* (1966), ktorú pripravila Lucy Lippard, prvá feministická interpretka jej tvorby. Hoci Deepwell, odvolávajúc sa na viaceré autority, poukazuje na ťažkosti s jednoznačným uchopením jej tvorby cez aspekty dobových trendov, súčasne zdôrazňuje, že pri absencii feministkej optiky ju viacerí „kritici – muži interpretujú ako autorku, ktorá skôr podporuje stereotypné predstavy o ženách či rodinnom živote než by ich spochybňovala“. Keďže Vladimíra Bünigerová nevyužila jedinečnú príležitosť pozrieť sa na tvorbu českých a slovenských sochárov z feministkej perspektívy, rozhodli sme sa pred recenziou výstavy uprednostniť rozhovor. Spolu s Beatou Jablonskou sme formulovali trinásť veľmi otvorených otázok, na ktoré Vladimíra Bünigerová odpovedala rovnako otvorene. Tento korešpondenčný rozhovor, ktorý zostal len pri prvom kole, môžeme chápať ako v stup do širšej diskusie, pretože odpovede kurátorky by si žiadali ďalšie a ďalšie otázky. Aby sme posilnili líniu narysovanú štúdiou o Louise Bourgeois a výstavou *Sochárky*, rozhodli sme sa v rubrike Profil predstavíť dve autorky z najmladšej sochárskej generácie. Tvorbu Ivany Slávikovej predstavila Lucia Miklošková, ktorá s ňou viedla aj rozhovor, a s Mirou Podmanickou sa rozprávala Silvia Čúzyová. Napriek tomu, že v ich tvorbe nájdeme viacero spoločných menovateľov, predovšetkým vytváranie mäkkej plastiky, techniky šitia a vyšívania, práca s priestorom, ich sochárske realizácie sú značne odlišné. U Ivany Slávikovej to je kontrast mäkkého a tvrdého materiálu a experimentovanie s haptickou plastikou, u Podmanickej ide o presahy voľnej tvorby k dizajnerským projektom. Druhým akcentom aktuálneho čísla časopisu sa stala recenzia publikácie *Lapidarium*, ktorú pripravil Ateliér sochárstva na pražskej Vysoké škole umeleckopriemyselnej, vedený výtvarníkom Dominikom Langom a teoretičkou umenia Edith Jeřábkovou. Kniha svojou štruktúrou a obsahom vytvára priestor na diskusiu o súčasnom stave sochy, pretože okrem reflexie výstavy ateliéru (2013) je do nej zaradený súbor siedmich textov domácej i zahraničnej proveniencie a anketa mapujúca názory umelkýň a umelcov participujúcich na výstave. K tejto recenzii sme voľne priradili ukážky názorov na súčasnú pozíciu sochy, ktoré vyslovili slovenské sochárky a sochári v ankete pripravenej Mirou Sikorovou pre zborník textov o súčasnom sochárstve (*Forma*, 2011). Ten vznikol z iniciatívy výtvarníčok Ivany Slávikovej a Niny Šoškovéj v rámci ich doktorandského štúdia na katedre sochárstva Fakulty výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici. Nakoniec, ale nie na poslednom mieste, je rozhovor, ktorý viedla Anežka Bartlová a Matouš Lipus s Daliborom Bačom a Martinom Piačekom z o. z. Verejný podstavec. Ide o ukážku z pripravovanej publikácie *Manuál monumentu* (editorka Anežka Bartlová), ktorá by mohla pomôcť skvalitniť tvorbu pomníkov a pamätníkov realizovaných vo verejnom priestore.